

PAZARTESİ VE PERŞEMBE'NİN ÖNEMİ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemîne vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmiddîn. Emmâ ba'dü;

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَلِكَ يَوْمٌ وُلِدْتُ فِيهِ وَيَوْمَ بَعِثْتُ أَوْ أُنزِلَ عَلَيَّ فِيهِ.

Fe-kale'n-nebiyyü sallallahu aleyhi ve sellem; zâlike yevmün vulidtü fîhi ve yevmün bu'istü ev ünzile aleyye fîhi.

Ravâhü müslimün. Sadaka Rasûlullah fimâ kâl ev kemâ kâl.

Ebû Katâde radiyallahu anh'ten rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyurmuş ki;

“O benim doğduğum gündür.” *Bu'istü.* “Ve bana peygamberlik verilip vazifeli olarak gönderildiğim gündür.” *Ev ünzile aleyye fîhi.* “Yahut da bana Kur'an'ın indirilmeye başladığı gündür.” buyurmuş.

Doğduğu gün, peygamber olduğu gün, üstüne Kur'ân'ı Kerîm'in inmeye başladığı gün [hangisi?]

Pazartesi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Pazartesi günü doğdu. Böylece bu hadîs-i şerîfe göre [doğduğu gün] tereddütsüz kesinleşmiş oluyor.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فِي كُلِّ يَوْمٍ خَمِيسٍ وَإِثْنِينَ فَأَنَا أَحَبُّ أَنْ يُعْرَضَ
عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ.

Ve an ebî hüreyrete radiyallahu anh resûlillah sallallahu aleyhi ve sellem kâle tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-kıyâmeti ve uhibbu en yu'rada amelî ve ene sâimun.

Ravâhu't-tirmiziyyü ve kâle hadîsun hasenün ve ravâhu müslimün bi-ğayri zikri savm.

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş ki;

Tu'radu'l-a'mâlü. “Ameller sunulur, arz olunur.” *Yevme'l-isneyni.* “Pazartesi günü. *Ve*

yevme'l-hamîsi. “Ve Perşembe günü Cenâb-ı Hakk’a arz olunur.” Ameller, insanların işlediği iyilikler, kötülükler, faaliyetler Pazartesi ve Perşembe günü Cenâb-ı Hakk’a arz olunur buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Fe-uhibbü. “Ben de seviyorum.” *En yu’rada amelî ve ene sâimün*. “Ben oruçlu iken amellerimin Allah’a arz olunmasını seviyorum.” Onun için Pazartesi, Perşembe günü oruç tutuyorum, tutmayı seviyorum, tavsiye ediyorum buyurmuş oluyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz.

Cenâb-ı Hakk Teâlâ ve Tekaddes hazretleri her yerde hâzır ve nâzırdır.

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Vallâhu bimâ te’melûne basîr.¹ “Her yaptığınızı Cenâb-ı Hakk görüyor.”

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

Ve hüve me’aküm eyne mâ küntüm.² Siz nerede olursanız olun O sizin yanınızdadır.”

---

¹ 8/Enfal, 72.

² 57/Hadîd, 4.

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

*Ve nahnü akrabü ileyhi min habli'l-verîd.*³ “Ben kuluma onun şah damarından bile daha yakındayım.” buyuruyor Cenâb-ı Hakk ama Cenâb-ı Hakk’ın dergâhına işlediğimiz faaliyetler, işler, yaptığımız iyilikler, kötülükler haftada iki gün arz olunuyor.

Neden?

Cenâb-ı Hakk fırsat veriyor ki arz olununcaya kadar tevbe ederse günahları silinsin diye.

Yani Pazartesi, Salı, Çarşamba üç gün var. Cuma, Cumartesi, Pazar, Pazartesi arada günahlar, yani bu benim kendi tahminim, yorumum ki Cenâb-ı Hakk arada affedilirse günahları siliyor. Hatta sağ omuzdaki melek, sol omuzdaki melekten rütbece daha yüksekmiş, onun âmiri durumundaymış. Kul kötülük işlediği zaman, “Yazma daha, dur bakalım deftere yazma, belki tevbe eder.” diye emredermiş. Tevbe etmezse kötülükler deftere ondan sonra yazılırmış. Onun için her gün en aşağı 100 defa

---

³ 50/Kaf, 16.

estağfirullah diyelim, tevbe edelim, akşamları, sabahları, namazların arkasından tevbe edelim de Cenâb-ı Hakk günahlarımızı yazmasın.

Ravâhu't-tirmiziyyü. “Bu hadîs-i şerîfi Tirmizî rivayet etti.” *Ve kâle hadîsün hasenün.* “Bu hadîs-i şerîfe hasen hadistir.” buyurdu. *Ve ravâhu müslimün.* “Bunu İmam Müslim de rivayet etti. *Bi-ğayri zikri savm.* “Oruç meselesini söylemeden.” Yani “Ameller Pazartesi, Perşembe günü Cenâb-ı Hakk’a arz olunur.” o kadar. Yani “Ben de arz olunurken oruçlu olmayı seviyorum.” kısmı onda yokmuş.

a. Pazartesi Ve Perşembe Günü Orucu

Üçüncü hadîs-i şerîf;

كان رسول الله صلى الله عليه عن عائشة قالت
وسلم يتحرى يوم الاثنين والخميس.

Ve an âîsete radiyallahu anhâ kâlet kâne resûlallahî sallallahu aleyhi ve sellem yeteharrâ yevme'l-isneyni ve'l-hamîsi. Ravâhü't-tirmiziyyü ve kâle hadîsün hasenün.

“Âişe-i Sıddîka validemiz'den rivayet olunmuş buyurdu ki.” *Kâne resulallah sallallahu aleyhi ve sellem yeteharrâ*. “Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* araştırdı.”

Taharrâ-yeteharrâ “araştırmak” demek.

Yeteharrâ. “Araştırdı, fırsat kollardı, yapmaya çalışırdı.” Yani fırsatını bulunca yapardı.

Neyi?

Sâme'l-isneyni ve'l-hamîsi. “İsneyn ve hamîs günü orucunu yani Pazartesi ve Perşembe günü.”

Pazartesi, *isneyn*, *yevmü'l-isneyn*'dir. Pazar günü *yevmü'l-ehad* birinci gündür. *Yevmü'l-ehad* Pazar günü, *yevmü'l-isneyn* Pazartesi günü, *yevmü's-sülesâ* Salı günü, *yevmü'l-erbi'â* Çarşamba günü, *yevmü'l-hamîs* Perşembe günü, *yevmü'l-Cumu'a* Cuma günü, *yevmü's-sebt* Cumartesi günü.

Sebt, Cumartesi gününün ismi, eskiden kalma bir isim. Herhalde biraz yahudilere “o gün çalışmayın” denilmesi ile ilgili. Haftanın

[günleri] Pazar günü başlıyor demek ki, sıralama birinci gün Pazar olduğuna göre, hafta Pazar'dan başlıyor diye düşünüyorlar, herhalde Cumartesi de hafta bitiyor. Pazar'dan başlıyor diye düşünüyorlar ki birinci gün *yevmü'l-ehad*, birinci gün değil de *ehad*, *ehad*'in günü, *yevmü'l-isneyn* ikincinin günü, *yevmü's-sülesâ*, *yevmü'l-erbi'â*...

Biz bu kelimelerin daha ziyade Farsçasını kullanmışız. Pazar gününü herhalde çarşı pazar o zaman mı kuruluyordu nedense Pazar günü demişiz. Pazartesi ondan sonraki gün diye kullanmışız. Salı, Çarşamba. Çâr Farsçada dört demek. Çarşamba *yevmü'l erbi'â*, *erbaa* da *erbaa*'dan geliyor, o da dört demek, tam tercümesi. Perşembe'nin aslı *pençşembe*. *Penç*, tavla oynayanlar bunları bilir, tıklar tıklar tıklar tıklar tıklar *düşeş*.

Şeş ne demek? *Dü* ne demek?

Düşeş iki tane altı. Tavlada iki tane altı geldi mi adam sevincinden nerdeyse uçacak, pulları çat pat vurarak çok büyük şey [heyecan] oluyor. *düşeş* geldi yani “attığı zaman çok iyi bir rakam yakaladı” mânasına. Demek ki şeş altı demek.

Şeşi beş görmek ne demek?

Şaşıyıp da altıyı beş görmek demek, artık farsça rakamları unutmazsınız.

Penç “beş” demek. Pençe, arslanın pençesi, 1,2,3,4,5. Beş tırnaklı olduğundan pençe deniliyor, pençe. *Çâr* veya *çehâr* o da “dört” demek. *Çâr çövbe*, “çerçeve olmuş dört tane tahta” demek. *Çövbe* “tahta” demek. *Çâr çövbe* çerçeve, dört.

Se “üç” demek, *sepâ* ne demek sehpa?

Sepâ “üç ayakla yapılmış olan küçük masa” demek. Eskiden üç ayaklı sehpayı geleneksel olarak çok yaparlarmış, Kutadgu Bilig’te hakkında şiir de var. Üç ayaklı oldu mu diyor her yerde durur, hiç sallanmaz. Dört ayaklı masa, bir ayağı tam denk gelmezse sallanır ama üç ayaklı oldu mu iki ayağı durur, üçüncü nereye gelirse hiç sallanmaz. Üç ayaklı sehpa hiç sallanmadığı için makbul; dağda, derede, tepede, bayırda, bahçede, evde, halıda her yerde sallanmadan durur, sehpa. *Se*, üç ayaklı, *pa* “ayak” demek. *Pâpuş* “ayağı örten şey” demek. *Puşî*’den örtmek demek. *Pâpuş* “ayağı örten” yani “pabuç” yapmışız, her şeyi bozmuşuz. Evirmiş, çevirmiş, tıkmış Türkçe’ye

sokmuşuz ama biraz sağı solu bozulmuş. Farsçada *rûz* “gün” demek, *rûze* de “oruç” demek, *rûze* “bir günde aç kalmak.” Oruç, *rûze*. Oruç kelimesi oradan geliyor. Çünkü biz “r” harfinin başına bir şey ekleriz. İramazan, İrecep, ırâzı; Allah bundan ırâzı gelmez, böyle yapma.

İrâzı, bu “ı” sı nereden çıktı?

Türkçe’de “r” harfi ile kelime başlamadığı için başına kelime eklerler. “L” harfi ile de başlamaz. Limon demez ilimon, “ilimon ek-tim taş, ay aman yar aman, amanın askerlik geldi başa yar aman yar aman” türküsü var ya, nasılsa işte. İlimon; limon onun gibi.

Yek “bir” demek.

Gel seninle yeke yeke güreşelim, var mısınız?

Yeke yeke “teke tek, tek tekine, karşı karşıya” demek. *Yek, du. One, two. Du* ile *two* aynı. Aynı dilden beraber geliyorlar. *One two, yeke du. Se, three* orada da biraz benzerlik var gibi. *Yek, du, se, çâr. Çâr, four, penç five, six şeş.*

Demek ki “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz” *Yevmü’l-isneyn* ikinci gün, ikincinin günü, *yevmü’l-isneyn* ve

yevmü'l-hamîs, “Pazartesi ve Perşembe günü orucunu severdi.”

Mevlid’de, Peygamber Efendimiz’in Mevlidi’nde nasıl geçiyor?

Ol rebiülevvel ayın nicesi,

On ikinci gece isneyn gecesi,

Doğdu ol saatte ol sultân-ı dîn,

Nura gark oldu semâvât ü zemin.

İsneyn gecesi, Mevlid’in sahibi arapça kelimeyi aynen kullanmış, Pazartesi dememiş; “Ol rebiül evvel ayın nicesi, on ikinci gecesi isneyn gecesi” doğdu Peygamber Efendimiz diye. Rebiülevvel ayının on ikisinde doğdu diye buyurmuş.

Burada, [hadis kitabının] açılan bu bölüm[ün]de Peygamber Efendimiz’in Pazartesi, Perşembe günleri oruç tutmayı sevdiğini öğrenmiş olduk. Birkaç sebep var. “Ben bugünde doğdum, bugünde peygamber olarak görevlendirildim, bana Kur’ân-ı Kerîm inmeye başladı.” buyuruyor. Bir şey daha var Pazartesi günü, Peygamber Efendimiz’in vefatı da yine Pazartesi günü. Pazartesi günü vefat etti. Bir de, “Ameller Pazartesi, Perşembe arz olunur,

ben o günlerde oruçlu olmayı severim.” diyor. Haftada iki gün oruç.

b. Oruç Tutmanın Faydası

Tabii artık Ramazan yaklaşıyor, Ramazan yaklaştığı için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz nasıl olsa Ramazan geliyor diye Şaban’ın 15’inden sonra oruç tutmayı uygun görmemiş. Berat gecesi, Şaban’ın ortası gecesi, berat gecesi de birkaç gün geçti, demek ki Ramazan’a çok az bir şey kaldı.

Allahu Teâlâ hazretleri ibadetlerimizi kabul eylesin, sevdiği kul olmayı nasip eylesin, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasip eylesin.

Tabii oruç tutmanın faydası ne?

Sıhhî faydası var, çok faydası var, oruç tutan sıhhat bulur yani sıhhî faydası çok.

Başka faydası ne?

Nefsi ıslah eder. Nefis yemeği çok yediği zaman azgınlaşır, arzuları coşar, taşar. Yemek az olduğu zaman miskinleşir, büzülür, insanı azdırmaz. Onun için nefsin ıslahında faydası

var. İradeyi kuvvetlendirir. Vücuttaki fazlalıkları yaktırır, fazla tapon mal bırakmaz. Çünkü kaldı mı [vücuda zarar.]

Yağlar ne demek?

“Tapon mal” demek. Ne zamandan beri satılmamış, yakılmamış, atılmamış, birikmiş. Adam tapon malları oradan oraya taşıyor. Eğer olması gereken kilodan 20 kilo fazla ise bir teneke taşıyor, 40 kilo fazla ise iki teneke daima her yere taşıyor demektir.

Nasıl olmalı?

Tapon mallar satılmalı, gıcır gıcır, tertemiz, sapasağlam, selvi gibi, sıırım gibi, çelik gibi olmalı. Onun için de işte oruç gerekiyor, orucun çok faydası var.

İnşallah Ramazan’a sağlıklı, afiyetle erişiriz. Geçen Ramazan’dan Erol’un çok kayıpları var, o kebabçı dükkânı, Erol kebapları yuttarken, Erol’un vakitlerini yuttu. Bu Ramazan’da inşaallah teravihleri, sabah namazlarını daha güzel devamlı kılarız.

Cenâb-ı Hakk bizleri Allah’ın rızasına erenlerden, cennetine girenlerden, cemalini

görenlerden eylesin. Cehenneminde yanmayan, cehenneme düşmeyen, cehennemden âzat olan, cehennemden kurtulanlardan eylesin.

İnsan bir cennete girdi mi bütün ömrü meşakkat olsa “hiç görmedim vallahi” diye bir de yemin edermiş; hiç gam, keder görmedim dünyada diye. Tüm ömrü nimetle, lezzetle, balla kaymakla geçen kâfir de, cehenneme bir girdi mi “vallahi dünyada hiçbir güzel gün görmedim diye yemin edermiş.” Ufacık, azıcık bir şey fani dünya, gelip geçecek, bitecek, bizden sonrakiler bir zamanlar şudur budur diyecekler, falanca varmış diyecekler, tarih yazarsa yazacak, çocuklar anarsa anacak, anmazsa anlamayacak, unutulacağız, gideceğiz.

Allah âhiretimizi mamur eylesin.

Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhirati haseneten ve gınâ azâbe'n-nâr rabbenâğfirlî ve li-vâlideyye ve li'l-mü'minîne yevme yekûmü'l-hisâb.

Bi-hurmeti esrârı sûreti'l-fâtiha me'a's-salavât.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

4 Şa'bân 1421 / 01.11.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

